

<https://sppl.ui.ac.ir/?lang=en>

Spatial Planning

E-ISSN: 2476-3357

Document Type: Research Paper

Vol. 14, Issue 3, No.54, Autumn 2024, pp. 139- 160

Received: 17/06/2024

Accepted: 29/07/2024

Leveraging Local Community Capacities for Sustainable Security: A Case Study of the Border Villages in Darmiyan and Sarbisheh Counties

Javad Mikaniki¹ *

1- Associate professor, Department of Geography, Faculty of Humanities, university of birjand, Birjand, Iran
javadmikaniki@birjand.ac.ir

Abstract

Background: The sustainable security of rural settlements is a topic that has been studied from various perspectives by using different approaches. **Purpose:** This article explored an integration-oriented approach to reveal the capacities of the local community in achieving sustainable security in the rural border settlements of Darmiyan and Sarbisheh Counties in Southern Khorasan. **Research Method:** The study employed a quantitative, descriptive-analytical research method with a survey approach. The statistical population consisted of 62 rural settlements within 30 kilometers of the common border with Afghanistan, comprising 4,502 households. A non-probability method was used for sampling at the village level, while a random-stratified probability method was employed at the household level. The sample size was 354 rural households, which was calculated using Cochran's formula. The data collection tool was a researcher-made questionnaire examining variables related to participation, trust, cohesion, and social solidarity. **Findings:** The results indicated that the components of participation, trust, and social solidarity had a significant impact on sustainable security from the local community's perspective. Furthermore, the research confirmed a favorable mentality towards social components in rural areas, which could foster the growth and development of security and its dissemination to weaker rural areas.

Keywords: Sustainable Security, Social Participation, Social Trust, Social Cohesion.

Introduction

A rural community refers to a set of human behaviors and interactions that take place in villages. The fundamental characteristics of rural society can be examined from an economic and social perspective. Economically, rural areas typically rely on a subsistence-based economy dependent on the

*Corresponding Author

Mikaniki, J. (2024). Revealing the social capacities of the local community in sustainable security, the case study of border villages of Darmiyan and Sarbisheh Counties. *Spatial Planning*, 14 (3), 139 - 160 .

2476-3357 © The Author(s).

Published by University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>).

10.22108/sppl.2024.141838.1795

agricultural sector. Socially, they are often marked by cooperation, mutual assistance, homogeneity, and cultural unity. The settlement patterns in rural areas are influenced by natural, economic, and social factors. Social institutions are relatively stable patterns of behavior or a set of relationships, trends, and tools that are built around social interests and needs. Investigating and analyzing the capacities of rural societies, especially in border areas, based on their economic and social characteristics are of particular importance. South Khorasan Province shares a 331-kilometer border with Afghanistan, spanning the counties of Nahbandan, Sarbisheh, Darmiyan, and Zirkoh. This border region has long been considered one of the safest in the country's east and southeast. The purpose of this research was to identify the capacities of the local community in the border settlements of Sarbisheh and Darmiyan Counties, particularly in terms of social activities, such as participation and social cohesion, as well as cultural institutions.

Materials & Methods

This research employed a descriptive-analytical approach and was considered an applied research. The required data were collected using both library research and a survey method. The primary data collection tool was a researcher-made questionnaire, which was administered after establishing its validity and reliability among the research sample population. The main components of the research included collaborative capacities, social trust, cohesion, and social solidarity, which were measured through 33 Likert-scale items (5 options). The collected survey data were analyzed using both descriptive (central tendency and dispersion indices) and inferential statistics. Due to the non-normal distribution of the data, the research hypotheses were tested using the binomial test. The statistical population consisted of the villages located in the Gezik and Tabas sections of Darmiyan County (33 villages) and the villages in the Doroh and Lano sections of Sarbisheh County (65 villages). Sampling was conducted at two levels: first, the villages within 30 kilometers of the common border with Afghanistan were included, totaling 62 villages; then, at the household level, a simple random probability sampling method was utilized.

Research Findings

The area studied in this research included the border villages of Darmiyan and Sarbisheh Counties in South Khorasan Province. Darmiyan City is located between 32°33' and 33°21' north latitude and 59°28' and 60°41' east longitude. Sarbisheh City, on the other hand, is situated between 32°02' and 32°56' north latitude and 59°13' and 60°53' east longitude. Darmiyan comprises 4 districts, 4 cities, and 3 villages, covering an area of 5,816 m². Sarbisheh, with 3 districts, 3 cities, and 6 villages, spans an area of 7,928 m² and shares a border with Afghanistan. This research focused on the border settlements located within the border districts and villages of these two cities. The research findings indicated that the component of people's participation in solving rural problems had the highest average score of 4.29 among the variables examined. From the perspective of the majority of respondents, the cooperative spirit of villagers had a highly influential role in achieving sustainable security. Additionally, the will and collective awareness in solving problems were also considered important, ranking in the second or third highest categories. Since the average for the other variables was higher than 3 (the midpoint), it could be concluded that the majority of respondents perceived the impacts of all variables on realizing stable security to be above average. Regarding social trust, the trust of family members in each other scored the highest with an average of 4.2. This was followed by trust in relatives and friends, while trust in official and government organizations ranked the lowest. However, as the average for all social trust variables exceeded 3, it could be said that from the perspective of the local community, social trust, particularly within family, friends, and neighbors, was seen as effective in realizing sustainable security. The research examined the impact of cohesion and solidarity on the realization of sustainable security from the perspective of the local community. The findings indicated that the variables of family relationships and ties, religious and ideological convergence, and interaction with each other scored above 4 (on a high scale), suggesting a relatively high level of internal convergence within the local community in the border settlements. While

political and party solidarity had the lowest average among the variables, the average for all variables was still above 3.5, indicating that the different aspects of cohesion and solidarity were seen as contributing to sustainable security in the studied area.

Hypothesis 1: Collaborative capacities in the studied area have been highly effective in achieving sustainable security.

The observed ratio in the second group was much higher than the first group and the p-value supported the researcher's hypothesis that the participation capacities within the rural community had been highly effective in achieving sustainable security.

Hypothesis 2: Social trust in the study area has been highly effective in achieving stable security.

The observed ratio in the second group was much higher than the first group and the p-value confirmed the researcher's hypothesis that the social trust component within the rural community had been highly effective in achieving stable security.

Hypothesis 3: The cohesion and solidarity of the local community has been very effective in achieving sustainable security.

The observed ratio in the second group was much higher than the first group and the p-value supported the researcher's hypothesis that social cohesion and solidarity within the rural community had been highly effective in achieving sustainable security.

Discussion of Results & Conclusion

The results of the present study indicated that participation capacities, both in terms of mental engagement (people's mindset towards participation, cooperative thinking, and collective will to solve problems) and objective aspects (including participation among villagers and in public/social activities), were at an upper level in the studied area. Regarding the social component, the local community perceived interpersonal trust, generalized trust, and institutional trust (mostly in non-official and non-governmental institutions) to be largely present. Similarly, social cohesion and solidarity (in-group and inter-group interactions and relations, as well as out-group relations) were evaluated at a high level. The findings of this research are consistent with the results obtained by previous studies, such as those conducted by Kladiyo (2012), Geertrui et al. (2013), and Bazarafshan and Tulabinejad (2015). Based on the results, it is suggested that in addition to prioritizing native and local values and strengthening effective social institutions (e.g., Dispute Resolution Council), attention should be paid to people with social influence. Furthermore, the constructive interaction of official institutions (e.g., Islamic Council, Rural municipality) – which is currently less favored by the local community – should be addressed as a potential solution.

آشکارسازی ظرفیت‌های اجتماعی جامعه محلی در امنیت پایدار (مورد مطالعه: روستاهای مرزی شهرستان‌های درمیان و سربیشه)

جواد میکانیکی* ، دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران
javadmikaniki@birjand.ac.ir

چکیده

امنیت پایدار سکونتگاه‌های روستایی از جمله موضوعاتی است که پژوهشگران از زوایای مختلف به آن توجه کرده‌اند و با رویکردهای متفاوت نیز بدان پرداخته‌اند. پژوهش حاضر با رویکرد انسجام‌محور و با هدف آشکارسازی ظرفیت‌های جامعه محلی در تحقق امنیت پایدار سکونتگاه‌های روستایی شهرستان‌های مرزی درمیان و سربیشه در خراسان انجام شده است. روش پژوهش از نظر ماهیت در زمره پژوهش‌های کمی و انواع توصیفی-تحلیلی با رویکرد پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش ۶۲ سکونتگاه روستایی در حفاصل ۳۰ کیلومتری مرز مشترک این شهرستان‌ها با کشور افغانستان است که مشتمل بر ۴۵۰۲ خانوار بوده است. در بخش نمونه‌گیری این مطالعه در سطح روستا از روش غیراحتمالی و در سطح خانوار از روش احتمالی از نوع تصادفی-طبقه‌ای استفاده شده است. حجم نمونه ۳۵۴ خانوار روستایی ساکن در روستاهای نمونه پژوهش است که با استفاده از فرمول کوکران برآورد شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته شامل متغیرهای مربوط به مؤلفه‌های مشارکت، اعتماد، انسجام و همبستگی اجتماعی است. نتیجه حاصل نمایانگر تأثیر مؤلفه‌های مشارکت، اعتماد و همبستگی اجتماعی بر امنیت پایدار از منظر جامعه محلی است. همچنین، نتیجه پژوهش تأیید کرد که ذهنیت مطلوبی به مؤلفه‌های اجتماعی در مناطق روستایی وجود دارد که باعث رشد و توسعه امنیت و تعمیم آن به مناطق روستایی ضعیف‌تر خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: امنیت پایدار، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی.

*نویسنده مسؤول

میکانیکی، جواد. (۱۴۰۳). آشکارسازی ظرفیت‌های اجتماعی جامعه محلی در امنیت پایدار، مورد مطالعه روستاهای مرزی شهرستان‌های درمیان و سربیشه. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۱۴ (۳)، ۱۶۰-۱۳۹.

2476-3357 © The Author(s). Published by University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>).

مقدمه

اجتماع روستایی به مجموعه‌ای از رفتار انسانی اطلاق می‌شود که در روستاها شکل می‌گیرد. ویژگی‌های اساسی جامعه روستایی در بُعد اقتصادی مبتنی بر اقتصاد معیشتی وابسته به بخش کشاورزی و در بُعد اجتماعی همیاری، تعاون و یاریگری اجتماعی، تجانس و وحدت فرهنگی است. شیوه سکونت‌گزینی به شکل استقرار سکونتگاه‌های روستایی تحت تأثیر عوامل طبیعی، اقتصادی و اجتماعی است (Baldynyuk, 2020, P. 5). نهادهای اجتماعی، الگوهای به نسبت پایدار رفتاری یا مجموعه‌ای از الگوها، روابط، روندها و ابزارهایی است که با احتیاج‌های اجتماعی ساخته شده است. بررسی و تحلیل ظرفیت‌های جامعه روستایی مبتنی بر ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی به‌ویژه در مناطق مرزی جایگاه ویژه‌ای دارد (Ma et al., 2020, P. 6).

امنیت پیش‌زمینه یک اجتماع سالم و احساس امنیت بستر ساز توسعه جوامع انسانی است و سعادت یک اجتماع در گرو حفظ و بقا امنیت و احساس ناشی از آن است. حضور مردم در فضای عمومی روستا مستلزم احساس امنیت از سوی آنان است. واژه امنیت به عنوان یک مفهوم عام تمامی شئون و ابعاد زندگی انسان را دربرمی‌گیرد و با بقای نفس و صیانت از حیات و موجودیت انسان همراه است (حافظ نیا، ۱۳۸۵، ص. ۳۲۴) و به عنوان مفهومی کهن و دیرینه از دغدغه‌های همیشگی حیات بشر بوده است. رویکردهای عینی (براساس وجود تهدید واقعی) و ذهنی (براساس احساس تهدید) دو رویکرد اساسی در مقوله امنیت است. در رویکرد عینی به خطر و تهدیدهای واقعی یا بالقوه توجه می‌شود. پیروان این دیدگاه برای آنکه موضوعی را امنیتی قلمداد کنند، به دنبال شواهد و مستندات هستند؛ اما در رویکرد ذهنی آنچه مهم است، احساس خطر و یا ناامنی است؛ بنابراین رویکرد عینی معطوف به محیط و رویکرد ذهنی معطوف به درون جامعه است؛ اما هیچ‌یک از این دو رویکرد کامل نیست؛ زیرا باید در مسئله امنیت احساس را در نظر داشت و همچنین، به بیرون و محیط اطراف توجه کرد (Mao et al., 2020, P. 8). سیر تحولات مفهومی امنیت از تکیه بر محوریت قدرت نظامی به رویکرد امنیت پایدار (مستلزم درون‌زاد بودن و درهم‌تنیدگی آن با توسعه پایدار در سایه حکمروایی شایسته است) نمایانگر اهمیت موضوع امنیت و توسعه است. امنیت پایدار مناطق مرزی در گرو شناخت فرصت‌ها و چالش‌های عمده این مناطق در بستر ارزش‌های جغرافیایی (محیطی و انسانی) است (Yin et al., 2022, P. 474).

پایداری و دوام امنیت در یک منطقه هنگامی تحقق‌پذیر است که متکی بر اعتماد متقابل، عناصر بومی و متناسب با ویژگی‌های ظرف فضایی مدنظر باشد؛ زیرا امنیت پایدار، امنیت درون‌زاست و امنیت مقوله‌ای تزریقی و برون‌زا نیست و اگر به مدد به‌کارگیری سیستم سخت‌افزاری و نظامی صرف امنیتی محدود ایجاد شود، این امنیت مقطعی بوده است و ماندنی و پایدار نخواهد بود. بهره‌گیری از تمام ظرفیت بازیگران محلی در ایجاد امنیت هم هزینه کمتری نسبت به سیستم سخت‌افزاری داشته است و هم نتیجه بهتر، کامل‌تر و بادوام‌تری خواهد داشت و مزایای دیگری از جمله افزایش همبستگی ملی، افزایش مشارکت ملی، تقویت حس شهروندی، عدم احساس تبعیض، گسترش قلمرو مؤثر ملی و پرشدن حفره‌های امنیتی دولت را در پی خواهد داشت (راستی، ۱۳۹۰، ص. ۶۸). یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین عوامل برقراری وفاق، اقتدار و ارتقای ضریب امنیت ملی «مشارکت» در صحنه‌های گوناگون است. مشارکت تجلی

مشروعیت حاکمیت و ضامن تأمین و ثبات است؛ زیرا مشارکت مردمی می‌تواند به‌مثابه مؤثرترین و مناسب‌ترین پشتوانه برای حل و فصل معضلات و بحران‌های سیاسی-اجتماعی و امنیتی مورد استفاده قرار گیرد. نداشتن مشارکت و همکاری عمومی در حفظ و تأمین امنیت و در نتیجه، انحصار این امر به گروه خاصی که با استفاده از ابزارهای فیزیکی و نظارت بیرونی امنیت را پاس می‌دارند، ایمنی‌بخش نیست. ریشه این عدم رغبت از احساس جدایی میان مردم و نهاد تأمین‌کننده امنیت ناشی می‌شود (عطار زاده، ۱۳۸۷، ص. ۲۵). مرزها و مناطق مرزی شرق کشور در طی سه دهه گذشته به دلیل شرایط اقلیمی، اقتصادی، اجتماعی در داخل و وضعیت خاص امنیتی و سیاسی در کشور افغانستان با چالش‌ها و تهدیدهای امنیتی متعددی روبه‌رو بوده‌اند. کمبود امکانات لازم برای پایش مداوم مناطق استراتژیک، گستردگی مرزها، بی‌ثباتی سیاسی در کشور همسایه همواره بر شدت این چالش‌ها افزوده است؛ از این رو ایجاد امنیت پایدار در منطقه شرق کشور از دغدغه‌های همیشگی سیاست‌گذاران بوده است؛ با این حال استان خراسان جنوبی که ۳۳۱ کیلومتر از طریق شهرستان‌های نهبندان، سربیشه، درمیان و زیرکوه با کشور افغانستان مرز مشترک دارد، همواره یکی از امن‌ترین مناطق مرزی شرق و جنوب شرق کشور است. برای بهبود شرایط موجود و تداوم این امنیت باید شاخص‌های مختلف و تأثیرگذار از جمله اجتماعی تقویت شود. این تقویت نیاز به شناخت چالش‌ها و شاخص‌های اجتماعی دارد. شناخت درست مسئله و عوامل تأثیرگذار در این زمینه یک گام روبه جلوست. هدف از پژوهش حاضر شناسایی ظرفیت‌های جامعه محلی به‌ویژه از حیث ظرفیت‌های اجتماعی شامل مشارکت و انسجام اجتماعی و نهادهای فرهنگی سکونتگاه‌های مرزی شهرستان‌های سربیشه و درمیان در استان خراسان جنوبی است.

مبانی نظری پژوهش

الگوهای رایج در زمینه امنیت پایدار شامل الگوی قدرت‌محور، الگوی تناسب‌محور و الگوی انسجام‌محور است. در الگوی قدرت‌محور امنیت ملی در پرتو قدرت ملی تجلی می‌یابد و قدرت عامل تولید امنیت است؛ اما در الگوی دولت‌محور ساختار دولتی مبناست. در الگوی تناسب‌محور پایداری امنیت در تناسب با پایداری مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی معنا می‌یابد و توسعه پایدار مقدمه امنیت پایدار در نظر گرفته می‌شود. در این راستا، باتوجه به وجود مستمر مخاطره‌ها و بحران‌ها در سکونتگاه‌های انسانی، تغییر و تحول مفهوم امنیت به امنیت پایدار با دیدگاهی جامع و تأکید بر ابعاد مختلف کالبدی، زیست‌محیطی و انسانی ضروری است (Smith, 2008, P. 7; Hamer, 2012, P. 3). در الگوی انسجام‌محور پایداری امنیت در همگنی با انسجام و هویت اجتماعی قرار دارد؛ به‌گونه‌ای که امنیت محصول فرآیندی است که ریشه در ظرفیت‌ها، تعاملات و روابط اجتماعی دارد.

امنیت پایدار ناظر بر درک جامعی است که برپایه آن به همه عوامل مؤثر سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی در کنار یکدیگر و تعامل باهم توجه می‌شود (سیفی فرزاد و همکاران، ۱۳۹۸، ص. ۱۱۱). امنیت پایدار امنیتی دیرپا و خلل‌ناپذیر است. دیرپاست بدین معنا که کشورها در درازمدت از مواهب امنیت بهره‌مند شوند. خلل‌ناپذیر است بدین معناست که جوامع در مقابل مخاطره‌هایی که ثباتشان را تهدید می‌کند، مقاومت‌سازی شده باشد (Alimi et al., 2020, P. 1136). عوامل مختلف اجتماعی اعم از هویت، مشارکت، اعتماد، عدالت، تساوی، جرائم، نحوه مدیریت، مسائل

اقتصادی مرتبط با اجتماع در بلندمدت می‌تواند تبعات گوناگونی را به دنبال داشته باشد که از مهم‌ترین این تبعات ناامنی و کاهش امنیت اجتماعی است (Carter & Poste, 2017, P. 241). بنابراین در راستای امنیت پایدار برای پیشگیری از بروز ناامنی عوامل مختلفی دخیل است؛ اما همان‌گونه که بیان شد بخش مهمی از این عوامل اجتماعی است. درحقیقت، عوامل اجتماعی و فرهنگی نیز بیشتر با موضوع امنیت پایدار عجین هستند (Liu et al., 2023, P. 5). در یک جمع‌بندی اجمالی امنیت پایدار را می‌توان اطمینان قوی توأم با شواهد عینی به بقا، تداوم و استمرار وضعیت‌ها و نظام‌های مؤثر در حفظ و ارتقای فیزیک جسمانی، هویت و دارایی‌های مادی و معنوی ازسوی امنیت‌جویان دربرابر تهدیدهای موجود و متصور حال و آینده تعریف کرد (قیصری، ۱۳۹۲، ص. ۵۰).

ایجاد و گسترش امنیت پایدار در مناطق مرزی تنها با استفاده از راهکارهای نظامی امری ناکارآمد و ساده‌اندیشانه است. مناطق مرزی دورترین مناطق پیرامونی از مناطق مرکزی هستند. به همین دلیل، عقب‌مانده‌ترین و محروم‌ترین این مناطق هستند. مناطق مرزی از نظر ساختار فضایی علاوه‌بر ویژگی دوری از مرکز ویژگی‌های کالبدی خاص دارند که درمجموع، سبب تشدید مسائل فضایی و توسعه‌نیافتگی آنها می‌شود. هرگونه ساختار فضایی درسطح‌ها و مقیاس‌های مختلف به‌ویژه در ارتباط بین فضاها و مرزی و دیگر نواحی مستلزم برخورداری از پدیده‌ای به نام مرکزیت است (احمدی و دادجو، ۱۳۹۱، ص. ۱۶). مرزها فقط خطوط محدودکننده‌ای نیستند که برروی نقشه کشیده می‌شوند، در تمامی سطح‌های جامعه و مرزبندی‌های اجتماعی-فضایی وجود دارند. مرزها را می‌توان در سیاست، امور حکومتی، اقتصاد، فرهنگ، ساختار روابط قوی فعالیت‌های آموزشی و سایر موارد اجتماعی و ملی مشاهده کرد (Brzosko-Sermak, 2007, P. 75).

توسعه پایدار فرآیندی است که طی آن ضمن ایجاد پیشرفت و بهبود شرایط زندگی جوامع انسانی متضمن توسعه انسانی، رفع فقر و محرومیت و تحقق عدالت اجتماعی در پرتو پایداری زیست‌محیطی است. مفهوم پایداری تنها به جنبه‌های زیست‌محیطی محدود نمی‌شود، بلکه دربرگیرنده جنبه‌های اجتماعی و جغرافیایی نیز است. برقراری پیوند معقول و منطقی بین چرخه‌های زیست‌محیطی با فرآیندهای اقتصادی و فعالیت‌های انسانی از هدف‌های توسعه پایدار است. توسعه پایدار مفهوم ارزشی است که در آن مسئولیت نسل‌های حاضر و آینده نشان داده شده است. این مفهوم درباره یک فضای خالی نیست، بلکه درباره فعالیت‌های مربوط به توسعه در جوامع و گروه‌های بشری است. توسعه پایدار جلوه عملی چنین اعتقادی است؛ بنابراین ارتباط نزدیکی بین اصول، باورها، آیین‌ها و ارزش‌های اجتماعی یا عامه و رهیافت توسعه پایدار وجود دارد (بریچ و بیلهارد، ۱۳۸۲، ص. ۸۵). مفهوم پایداری فقط به جنبه‌های زیست‌محیطی محدود نمی‌شود، بلکه شامل جنبه‌های اجتماعی و جغرافیایی نیز می‌شود. رشد وسیع و گسترده منابع و استفاده بیش از اندازه، باعث زیان‌های زیست‌محیطی بیشتری می‌شود که به‌سادگی نمی‌توان از این تأثیرها چشم‌پوشی کرد. در عین حال، رشد محدود به معنای تولید بیشتر با به‌کارگیری منابع کمتر است که به دنبال آن خسارت‌های زیست‌محیطی کمتر مغایرتی با جنبه‌های بوم‌شناسی ندارد. رشد باید نه تنها از نظر زیست‌محیطی پایدار باشد، از نظر اجتماعی نیز باید پایداری لازم را داشته باشد.

با این وصف، توسعه پایدار مفهومی شکل‌یافته نیست، بلکه در آن بیشتر فرآیند دگرگونی ارتباط سیستم‌های اجتماعی، اقتصادی، طبیعی و مراحل آن بیان می‌شود و همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سایر نیازهای بشری را دربرمی‌گیرد؛ بنابراین فرآیندی مستمر از دگرگونی، انطباق و سازگاری است که طی آن بهره‌گیری از منابع برای سرمایه‌گذاری‌ها، جهت‌گیری توسعه فناوری و دگرگونی نهادینه همگی در هماهنگی با یکدیگر و دربرگیرنده نیازهای بالقوه و بالفعل انسان است. یکی از مهم‌ترین رویکردهای توسعه پایدار رویکرد اجتماعی با تأکید بر ظرفیت‌های اجتماع‌های محلی است. امروزه دانش و فناوری در سطح جهان به‌صورتی نابرابر توزیع شده است و منبع اصلی قدرت و کنترل آن محسوب می‌شود. آگاهی‌یافتن از دانش و فرهنگ بومی در عرصه‌های مختلف از جمله محیط زیست برای موفقیت ابتکارهای مربوط به توسعه پایدار ضروری است. باید دانست که هرگونه تلاش برای رسیدن به پایداری بدون مشارکت فعال مردم محلی به احتمال قوی به سرانجام نخواهد رسید (Brohman, 1996, P. 315).

پیشینه پژوهش

در زمینه پیشینه موضوع صاحب‌نظران علوم اجتماعی و علوم جغرافیایی پژوهش‌های متعددی انجام داده‌اند که به برخی از آنها اشاره می‌شود.

صادقی و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان «بررسی و تحلیل عوامل اجتماعی مؤثر بر امنیت پایدار: مورد مطالعه: شهرستان ایزه» انجام دادند. محققان در بررسی و تحلیل عوامل اجتماعی مؤثر بر امنیت پایدار نشان دادند که براساس نتایج بیشترین میانگین مربوط به عامل جلوگیری از تبعیض و حداقل میانگین مربوط به عامل ایجاد اشتغال برای جوانان بوده است. مقایسه بیشترین و کمترین میانگین عوامل اجتماعی نشان می‌دهد که وضعیت نامطلوبی در منطقه ایزه وجود دارد. نتیجه نشان داد که عامل بهبود هویت اجتماعی منطقه، عملکرد نهادها و سازمان‌های مدیریتی منطقه، فرصت‌های اجتماعی و اقتصادی بیشترین تأثیرگذاری را در ارتقای امنیت پایدار دارند.

زالی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی ایران: مطالعه موردی: شهرستان‌های استان سیستان و بلوچستان» انجام دادند. محققان در این مطالعه با بررسی ارتباط متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی سیستان و بلوچستان با استفاده از تکنیک تحلیل سلسله‌مراتبی و تاکسونومی به این نتیجه رسیدند که امنیت و ابعاد آن با توسعه و ابعاد آن (شامل توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی) ارتباط چشمگیری دارد و تغییر در هر بُعد از امنیت تأثیر بسزایی در توسعه و ابعاد آن خواهد داشت و برعکس. فقط در زمینه توسعه زیربنایی همبستگی معنادار حاصل نشد که باتوجه به اینکه استان از لحاظ استقرار فرصتی یگانه در میان همه استان‌های کشور دارد، توسعه زیربنایی توجیه‌شدنی است. در نهایت، بین امنیت و توسعه رگرسیون گرفته شد که براساس نتایج ۹۱/۶ درصد از توسعه استان را می‌توان با برنامه‌ریزی در راستای بهبود امنیت استان تبیین کرد.

جلالیان (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر ارتقا امنیت پایدار مناطق مرزی: مطالعه موردی: شهرستان مرزی سردشت» انجام داد. محقق در این مطالعه با استفاده از تکنیک پیمایشی و براساس روش تحلیلی سوات به این

نتایج رسید که وضعیت امنیت در منطقه مرزی سردشت در حالت تهاجمی قرار دارد. در میان مؤلفه‌های مربوط به بخش قوت‌ها دو مؤلفه وجود بازارچه‌های مرزی و نظارت دقیق فرمانده انتظامی و مرزبانی در مرزهای شهرستان سردشت به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر در ارتقا امنیت شناخته شده‌اند. همچنین، گسترش قاچاق کالا و بازخورد منفی آن بر امنیت، توسعه نامتوازی و همزمان زیرساخت‌های امنیت مرزی از نقاط ضعف این منطقه است. در بین نقاط فرصت عملکرد رسانه‌ها و افزایش احساس امنیت، وجود زبان و مذهب مشترک ساکنان دو طرف مرز و در بین نقاط تهدید نیز شکاف بین مردم و مسئولان و گسترش قاچاق کالا بیشترین تأثیر را در ارتقا امنیت پایدار منطقه دارند.

حیدری ساریان (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «نقش مسئولیت‌پذیری اجتماعی در تقویت امنیت مرزی مناطق روستایی: مطالعه موردی: شهرستان مرزی گرمی» به این نتیجه رسید که هر چقدر روستاییان احساس مسئولیت‌پذیری بیشتری در مقابل صیانت از مرزها داشته باشند به همان میزان میل صیانت از مرزها در وجود آنان شعله‌ور می‌شود و به حفظ و صیانت از مرزها مبادرت و به جای نقش ناظر نقش عامل را در صیانت و پاسداری از آن بازی می‌کنند. نتایج پژوهش نشان داد که به جزء مؤلفه بُعد زیست‌محیطی بین تمامی مؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی (جامعه‌ای، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی) با تقویت امنیت مرز ارتباط معناداری وجود دارد.

خرازیان و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان «تحلیل تأثیر مؤلفه‌های توسعه اقتصادی بر امنیت پایدار منطقه مرزی: مورد مطالعه: منطقه مرزی بورالان تا سردشت» انجام دادند. نتایج حاکی از آن است که مؤلفه‌های گسترش بازارچه‌های مرزی، افزایش سطح درآمد مرزنشینان، فساد، رانت و بروکراسی اداری و راهکارهای مقابله با آن، بهره‌گیری از نیروی جوان و تحصیلکرده، افزایش سطح رفاه، کاهش نابرابری اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی بیش از سایر مؤلفه‌ها بر امنیت پایدار منطقه مرزی مؤثر بوده است.

ایزدی (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «نقش امنیت در توسعه پایدار شهرهای مرزی: مورد مطالعه: تربت جام» به این نتیجه رسید که مهم‌ترین عواملی که باعث بروز و یا کاهش ناامنی در سطح محدوده مطالعه شده می‌شود شامل هم‌جواری با کشور افغانستان، بیکاری یا نداشتن شغل دائمی، بحران کم‌آبی و یا خشکسالی، نبود حاکمیت قدرتمند در کشور افغانستان، نداشتن سطح تحصیلات بالا و کنترل عادی خط مرزی است.

بذرافشان و طولابی نژاد (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان «تحلیل اثرات و کارکردهای سرمایه اجتماعی در امنیت پایدار روستاهای مناطق مرزی بخش مرکزی شهرستان سراوان» انجام دادند. نتایج نشان داد که بیشترین تأثیر سرمایه اجتماعی مربوط به بُعد امنیت اجتماعی است؛ به طوری که سرمایه اجتماعی باعث افزایش حفظ الگوهای زبانی، حفظ فرهنگ و مذهب، کاهش مصرف مواد مخدر در بین جوانان، کاهش میزان نزاع و درگیری بین اهالی و غیره شده است. کمترین تأثیر کارکرد سرمایه اجتماعی مربوط به بُعد اقتصادی است. همچنین، یافته‌ها در بُعد امنیت سیاسی-نظامی نشان می‌دهد که مشارکت، اعتماد و انسجام بین اهالی و همکاری و مشارکت با نیروی انتظامی و مرزبانی باعث افزایش میزان مشارکت سیاسی مردم، کاهش شکاف‌های قومی و طایفه‌ای، کاهش رفت‌وآمدهای غیرقانونی به کشورهای مجاور، افزایش همکاری با نیروهای نظامی در مبارزه با اشرار و قاچاقچیان و برقراری نظم و امنیت شده است.

سرور و همکاران (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان «تحلیل فضایی شاخص‌های توسعه در راستای تحقق امنیت پایدار در مناطق مرزی: مورد مطالعه: شهرستان‌های مرزی کلان منطقه آذربایجان» انجام دادند. محققان در این مطالعه با استفاده از روش تحلیل شبکه‌ای از ۴ مؤلفه آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و بهداشتی-درمانی در قالب ۴۰ شاخص استفاده کرده‌اند. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان داد که شهرستان‌های ماکو، نمین و جلفا در رتبه اول تا سوم و شهرستان پلدشت و سردشت در رتبه آخر قرار داشتند. در کل، از بین ۱۶ شهرستان منطقه آذربایجان ۳ شهرستان کاملاً برخوردار، ۲ شهرستان برخوردار، ۳ شهرستان نیمه‌برخوردار، ۶ شهرستان نابرخوردار و ۲ شهرستان کاملاً نابرخوردار از شاخص‌های توسعه بودند.

کلادیوو و همکاران پژوهشی با عنوان «سرزمین‌های مرزی چک-لهستان و اتریش-اسلونی شباهت‌ها و تفاوت‌ها در توسعه و گونه‌شناسی مناطق» انجام دادند. محققان در این مطالعه به این نتیجه دست یافتند که بین میزان آگاهی، سرمایه اجتماعی و دینداری ساکنان سکونتگاه‌های روستایی مرزی با تقویت امنیت مرز ارتباط وجود دارد (Kladivo et al., 2012). گیرتری و همکاران پژوهشی با عنوان «چالش‌های توسعه مشارکتی در منطقه فرامرزی روستایی بالکان غربی» انجام دادند. نتایج نشان داد که روحیه مشارکت و تعاونی، احساس تعلق مکانی، وظیفه‌شناسی و پابندی به اصول اخلاقی از متغیرهای تأثیرگذار در تقویت امنیت مناطق مرزی است (Geertrui et al., 2013).

لین پژوهشی با عنوان «مرز ناامید؟ بازنگری در عملکرد مرز فلانند و روسیه» انجام داد. محقق در این مطالعه مشارکت سیاسی، توجه به ارزش‌ها و هنجارهای حاکم بر نظم سیاسی جامعه، میزان وفاداری عملی به کشور، دولت و سرزمین در بین روستاییان ساکن در سکونتگاه‌های مرزی را عامل امنیت پایدار این مناطق می‌داند (Laine, 2007).

بررسی و جمع‌بندی پیشینه نشان می‌دهد که موضوع امنیت در مناطق روستایی و پایداری آن در گروی عوامل متنوعی است؛ اما آنچه مهم است تفاوت مناطق با توجه به شرایط جغرافیایی است. در این پژوهش مناطق روستایی مطالعه شده است؛ زیرا پیوند عمیقی با موضوع امنیت پایدار دارند. روستای مطالعه شده روستاهای مرزی در شهرستان درمیان و سربیشه است که چالش‌های مختلفی را با شرایط اقلیمی و محیطی و برخی موانع توسعه دیگر دارند. در این زمینه امنیت موضوع مهمی برای این مناطق روستایی است؛ زیرا امنیت در روند پایداری آنها مؤثر است؛ بنابراین نوآوری این پژوهش این است که محققان در آن به مناطقی تأکید کرده‌اند که پیوند زیادی با موضوع امنیت دارند که در این میان، اهمیت شاخص‌های اجتماعی در این زمینه نیز بسیار مهم است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث ماهیت، توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف در زمره پژوهش‌های کاربردی است. همچنین، اطلاعات لازم از دو شیوه کتابخانه‌ای و پیمایشی فراهم آمده است. ابزار گردآوری داده‌های لازم پرسشنامه محقق ساخته بوده که نمونه پژوهش پس از انجام دادن روایی و پایایی در جامعه تکمیل و تجزیه و تحلیل شده است. مؤلفه‌های اصلی پژوهش شامل ظرفیت‌های مشارکتی، اعتماد اجتماعی، انسجام و همبستگی اجتماعی بوده که در قالب ۳۳ گویه در طیف لیکرت (۵ گزینه‌ای) سنجیده شده است. جدول ۱ پایایی ابزار اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه عدد آلفای کرونباخ به دست آمده در تمامی موارد از ۰/۷۰ بزرگ‌تر است، پرسشنامه پایایی مطلوبی دارد.

جدول ۱: پایایی ابزار اندازه‌گیری براساس مقدارهای آلفای کرونباخ

Table 1: Reliability of measurement tool based on Cronbach's alpha values

مؤلفه	تعداد گویه	مقدار آلفای کرونباخ
مشارکت اجتماعی	۱۵	۰/۷۹۳
اعتماد اجتماعی	۱۴	۰/۸۰۱
انسجام و همبستگی اجتماعی	۱۲	۰/۷۶۹

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

داده‌های گردآوری شده در مرحله پیمایشی در دو بخش توصیفی (شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی) و استنباطی تجزیه و تحلیل شد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش با توجه به عدم توزیع نرمال داده‌ها از آزمون دوجمله‌ای استفاده شد. جامعه آماری پژوهش روستاهای واقع در دهستان‌های گزیک و طبس مسینا از بخش گزیک شهرستان درمیان (۳۳ روستا) و روستاهای واقع در دهستان‌های درج و لانو در بخش درج شهرستان سربیشه (۶۵ روستا) بوده است. نمونه‌گیری از جامعه آماری در دو سطح صورت پذیرفت. در مرحله اول، روستاهای در حد فاصل ۳۰ کیلومتری مرز مشترک با افغانستان مشخص شدند که شامل ۶۲ روستا بوده‌اند. سپس برای تکمیل پرسشنامه در سطح خانوار از روش احتمالی از نوع تصادفی ساده استفاده شد. برای تعیین حجم نمونه آماری در سطح خانوار ۳۵۴ خانوار با فرمول کوکران به شرح ذیل به دست آمد.

محدوده مطالعه شده

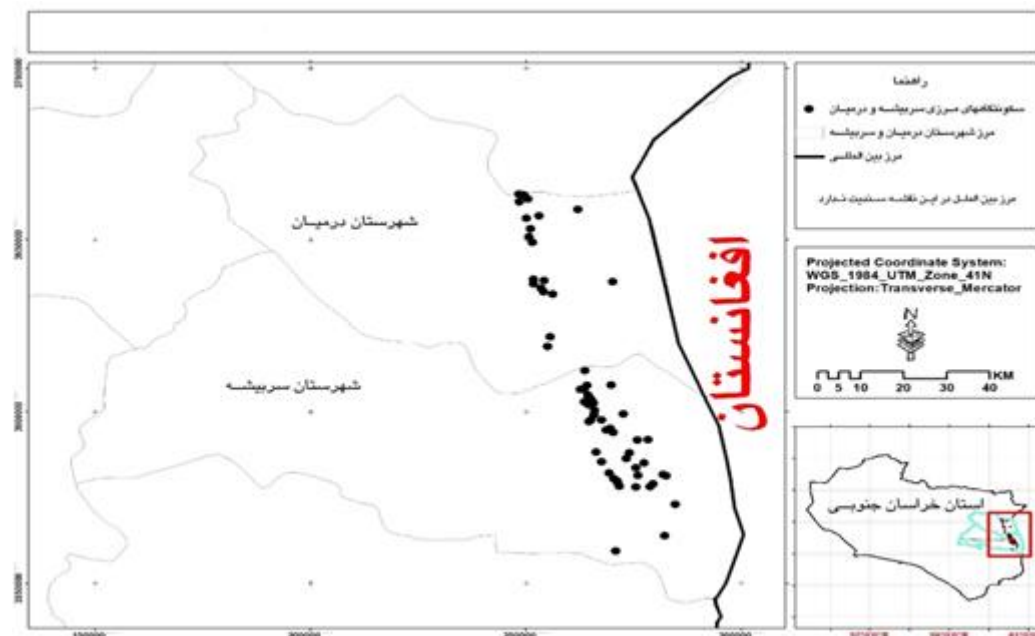
محدوده مطالعه شده در پژوهش حاضر شامل سکونتگاه‌های واقع در دهستان‌های مرزی شهرستان‌های درمیان و سربیشه در استان خراسان جنوبی است. شهرستان درمیان بین ۳۲ درجه و ۳۳ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۲۱ دقیقه عرض شمالی و ۵۹ درجه و ۲۸ دقیقه تا ۶۰ درجه و ۴۱ دقیقه طول شرقی واقع شده است. شهرستان سربیشه نیز بین ۳۲ درجه و ۵۲ دقیقه تا ۳۲ درجه و ۵۶ دقیقه عرض شمالی و ۵۹ درجه و ۱۳ دقیقه تا ۶۰ درجه و ۵۳ دقیقه طول شرقی واقع شده است (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی خراسان جنوبی، ۱۴۰۱، ص. ۱۷). شهرستان درمیان با ۴ بخش، ۴ شهر و ۳ دهستان مساحتی معادل ۵۸۱۶ کیلومتر مربع و شهرستان سربیشه با ۳ بخش، ۳ شهر و ۶ دهستان مساحتی معادل ۷۹۲۸ کیلومتر مربع دارد و هم‌مرز با کشور افغانستان هستند. در پژوهش حاضر سکونتگاه‌های مرزی واقع در بخش‌ها و دهستان‌های مرزی این شهرستان‌ها مدنظر بوده است که مهم‌ترین ویژگی‌های سکونتگاهی و جمعیتی آنها براساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ در **جدول (۲)** قید شده است. روستاهای مطالعه شده در این پژوهش شامل روستاهای مرزی در این شهرستان‌ها بوده است که در حدفاصل ۳۰ کیلومتری با مرز کشور افغانستان قرار داشته‌اند (**شکل ۱**).

جدول ۲: تعداد سکونتگاه‌های دارای سکنه: محدوده مطالعه شده به تفکیک بخش و دهستان، سال ۱۳۹۵

Table 2: The number of settlements with inhabitants in the study area by district and district, year 2015

شهرستان	بخش	دهستان	تعداد آبادی دارای سکنه	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد مردان	تعداد زنان
درمیان	گزیک	گزیک	۱۲	۱۰۳۹	۴۲۰۱	۲۱۴۱	۲۰۶۰
		طبس مسینا	۲۱	۱۱۴۷	۴۷۷۸	۲۵۴۲	۲۲۳۶
سریشہ	درج	درج	۳۴	۱۰۷۹	۶۹۷۵	۳۶۱۹	۳۳۵۶
		لانو	۳۱	۱۲۳۷	۴۱۹۲	۲۰۷۱	۲۱۲۱
جمع			۹۸	۴۵۰۲	۲۰۱۴۶	۱۰۳۷۳	۹۷۷۳

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

شکل ۱: پراکنش سکونتگاه‌های مرزی شهرستان‌های درمیان و سریشه در حفاصل ۳۰ کیلومتری مرز مشترک با افغانستان (منبع: بازترسیم نگارنده، ۱۴۰۳)

Fig 1: Distribution of border settlements in Madhim and Sarbisheh cities within 30 kilometers of the common border with Afghanistan

یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل

توزیع فراوانی افراد مطالعه شده براساس متغیر سن نشان می‌دهد که ۳۲/۸ درصد افراد بررسی شده بین ۲۰ تا ۳۵ سال، ۳۲/۱ درصد در بازه ۳۵ تا ۵۰ سال، ۳۶/۱ درصد در بازه ۴۵ تا ۶۰ سال قرار دارند و اذیث وضعیت تأهل، ۲۳/۴ درصد مجرد و ۷۶/۶ درصد متأهل بوده‌اند. از نظر وضعیت شغلی، ۴۱/۴ درصد در فعالیت‌های بخش کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری)، ۱۸/۹ درصد صنایع دستی، ۱۸/۱ درصد بیکار و بقیه در سایر فعالیت‌ها مشغول به کار بوده‌اند.

تحلیل شاخص‌های اجتماعی

در **جدول (۳)** درصد فراوانی دیدگاه افراد درباره تأثیر مؤلفه مشارکت بر تحقق امنیت پایدار در منطقه به همراه میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات نظرها آورده شده است. باتوجه به ستون میانگین ذکرشده در این جدول مشاهده می‌شود که مشارکت مردم در حل مشکلات روستایی با میانگین ۴/۲۹ بیشترین امتیاز را در بین سایر متغیرها دارد؛ بنابراین از دیدگاه نمونه آماری، روحیه مشارکتی روستاییان در تحقق امنیت پایدار تأثیر زیادی دارد. همچنین، اراده و آگاهی جمعی در حل مشکلات در رده‌های دوم تا سوم قرار دارد. از آنجایی که در سایر موارد میانگین از عدد ۳ (حد متوسط) بیشتر است، می‌توان نتیجه گرفت که ازدیدگاه بیشتر افراد تأثیر تمامی متغیرها در تحقق امنیت پایدار از حد متوسط بیشتر است. مشارکت زنان در عرصه‌های فعالیت روستایی درصد فراوانی مؤثرترین متغیر است که با آنکه میانگین بیشتر از حد متوسط را دارد، در آخرین رده متغیرهای تأثیرگذار از منظر جامعه محلی است.

جدول ۳: درصد فراوانی دیدگاه افراد درباره تأثیر مؤلفه ظرفیت مشارکتی جامعه محلی بر تحقق امنیت

Table 3: The percentage of the frequency of people's opinions about the impact of the local community's participatory capacity component on the realization of security

متغیر	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
مشارکت در حل مشکلات روستا	۰/۹	۳/۲	۱۳/۲	۳۱	۵۱/۸	۴/۲۹	۰/۸۷	۰/۲۰
اراده جمعی در حل مشکلات روستا	۱/۲	۲	۱۴/۶	۳۶/۸	۴۵/۳	۴/۲۳	۰/۸۵	۰/۲۰
آگاهی جمعی در حل مشکلات روستا	۰/۶	۴/۷	۱۵/۲	۳۵/۱	۴۴/۴	۴/۱۸	۰/۸۹	۰/۲۱
میزان مشارکت در مراسم‌های مذهبی و آیینی	۳/۲	۴/۴	۱۸/۵	۲۴	۴۹/۹	۴/۱۲	۱/۰۶	۰/۲۶
میزان مشارکت در طرح‌های عمرانی روستا (ساخت مسجد، طرح هادی روستا و غیره)	۰/۳	۲/۶	۱۹/۸	۴۶	۳۱/۳	۴/۰۵	۰/۷۹	۰/۱۹
میزان مشارکت در فعالیت‌های جمعی	۱/۸	۴/۴	۲۰/۲	۴۵/۳	۲۸/۴	۳/۹۴	۰/۹۰	۰/۲۳
مشارکت در فعالیت‌های خیریه و عام‌المنفعه	۲/۳	۴	۲۶/۱	۴۷/۱	۲۰/۴	۳/۷۹	۰/۸۹	۰/۲۳
مشارکت اعضای شورای روستا با یکدیگر	۱/۵	۸/۵	۲۸/۴	۴۸/۸	۱۲/۹	۳/۶۳	۰/۸۶	۰/۲۴
میزان مشارکت با دهیاری	۲/۶	۱۲/۹	۲۸/۴	۲۸/۹	۲۷/۲	۳/۶۵	۱/۰۹	۰/۲۹
مشارکت در شرکت‌های تعاونی (مصرفی و تولیدی)	۲	۹/۱	۲۴/۶	۵۰	۱۴/۳	۳/۶۵	۰/۹۰	۰/۲۵
میزان مشارکت با شورای اسلامی	۲/۱	۱۱/۱	۳۲/۶	۲۹	۲۵/۲	۳/۶۴	۱/۰۴	۰/۲۸
میزان مشارکت در برنامه‌های تسهیلگری و ترویجی برای افزایش ظرفیت توسعه‌ای روستا	۲	۷/۸	۳۱/۱	۴۴/۴	۱۴/۷	۳/۶۱	۰/۸۹	۰/۲۵
تفکر جمعی تصمیم‌گیری برای افزایش ظرفیت توسعه‌ای روستا	۴	۹/۲	۲۹	۴۳/۷	۱۴/۱	۳/۵۴	۰/۹۷	۰/۲۷
مشارکت جوانان تحصیلکرده روستایی در اداره امور	۱/۲	۷/۹	۳۸/۶	۴۳	۹/۴	۳/۵۱	۰/۸۱	۰/۲۳
مشارکت زنان روستایی در فعالیت‌ها و اداره امور	۲/۶	۱۹/۶	۳۷/۱	۳۳	۷/۶	۳/۲۳	۰/۹۳	۰/۲۹

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

در جدول (۴) درصد فراوانی دیدگاه افراد درباره تأثیر مؤلفه اعتماد اجتماعی بر تحقق امنیت پایدار در منطقه به همراه میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات نظرها آورده شده است. باتوجه به ستون میانگین بیان شده در این جدول مشاهده می‌شود که اعتماد اعضای خانواده با یکدیگر با میانگین ۴/۲ در رتبه اول متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت ازدیدگاه جامعه محلی قرار دارد. همچنین، متغیرهای اعتماد به خویشاوندان و دوستان در رده‌های بعدی و اعتماد به سازمان‌های رسمی و دولتی در آخرین رده‌ها شناخته شده است. از آنجایی که در همه موارد میانگین بیشتر از ۳ (حد متوسط) به دست آمده است، می‌توان گفت ازمنظر جامعه محلی اعتماد اجتماعی به‌ویژه خانواده، دوستان و همسایگان در تحقق امنیت پایدار تأثیر گذار است. نکته مهم اینکه تعامل با افراد و نهادهای غیر رسمی از اعتماد و تعامل با سازمان‌های دولتی و رسمی بیشتر است.

جدول ۴: درصد فراوانی دیدگاه افراد درباره تأثیر مؤلفه اعتماد جامعه محلی بر تحقق امنیت

Table 4: The frequency percentage of people's opinions about the impact of the trust component of the local community on the realization of security

متغیر	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
اعتماد اعضای خانواده به یکدیگر	۱/۲	۲/۹	۱۴	۴۵/۷	۳۶/۲	۴/۲	۰/۷۷	۰/۲۱
اعتماد به خویشاوندان	۱/۱	۵/۱	۱۹/۷	۴۷/۷	۲۶/۵	۳/۹۱	۰/۸۵	۰/۲۲
اعتماد به دوستان	۱/۲	۴/۴	۳۱/۶	۴۷/۴	۱۵/۵	۳/۷۱	۰/۸۲	۰/۲۲
اعتماد کشاورزان به یکدیگر	۱/۸	۶/۷	۲۸/۹	۴۶/۲	۱۶/۴	۳/۶۸	۰/۸۸	۰/۲۳
تعامل با ریش سفیدان روستا	۱/۱	۳/۷	۲۶/۳	۳۸/۳	۳۰/۶	۳/۹۳	۰/۹۰	۰/۲۳
اعتماد و تعامل با علمای مذهبی	۲/۹	۴/۷	۳۳/۴	۴۵/۲	۱۳/۸	۳/۶۲	۰/۸۸	۰/۲۴
اعتماد به نهادهای غیررسمی	۱/۸	۹/۶	۳۳/۳	۴۵/۹	۹/۴	۳/۵۱	۰/۸۵	۰/۲۴
اعتماد به شورای حل اختلاف روستا	۲/۹	۳/۵	۲۲/۲	۴۲/۴	۲۸/۹	۳/۹۰	۰/۹۵	۰/۲۴
اعتماد به مروجان جهاد کشاورزی	۳/۲	۵/۶	۱۷/۳	۴۲	۳۱/۹	۳/۹۳	۱/۰۰	۰/۲۵
میزان اعتماد به دهیاری روستا	۹/۸	۱۰/۶	۳۳/۲	۳۱/۶	۱۴/۶	۳/۳۰	۱/۱۴	۰/۳۴
اعتماد به شوار اسلامی روستا	۳/۲	۱۳/۲	۴۵/۹	۳۱	۶/۷	۳/۲۴	۰/۸۸	۰/۲۷
اعتماد به نهادهای رسمی	۲	۱۳/۲	۳۱/۶	۳۸	۱۵/۲	۳/۵۱	۰/۹۷	۰/۲۸
اعتماد به نمایندگان انتخابی	۲	۱۳/۵	۴۱/۲	۳۰/۱	۱۳/۲	۳/۳۸	۰/۹۴	۰/۲۸
اعتماد به سازمان‌های دولتی	۲/۳	۱۵/۲	۳۹/۸	۳۳/۳	۹/۴	۳/۳۲	۰/۹۲	۰/۲۸

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

در جدول (۵) درصد فراوانی دیدگاه افراد درباره تأثیر مؤلفه انسجام و همبستگی بر تحقق امنیت پایدار در محدوده مطالعه‌شده ازمنظر جامعه محلی قید شده است. میانگین به‌دست‌آمده برای متغیرهای روابط و پیوندهای خانوادگی، هم‌گرایی مذهبی و عقیدتی، تعامل با یکدیگر در مواقع گرفتاری و تعامل با ریش سفیدان روستایی بیش از ۴ (زیاد) است که حاکی از هم‌گرایی درونی به‌نسبت زیاد جامعه محلی در سکونتگاه‌های مرزی مطالعه‌شده است. همبستگی سیاسی و حزبی نیز پایین‌ترین میانگین را داشته است؛ با این حال درباره تمامی متغیرها میزان میانگین از ۳/۵ بیشتر است.

جدول ۵: درصد فراوانی دیدگاه افراد درباره تأثیر مؤلفه انسجام و همبستگی جامعه محلی بر تحقق امنیت

Table 5: The percentage of the frequency of people's opinions about the impact of the component of cohesion and solidarity of the local community on the realization of security

متغیر	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
روابط و پیوندهای خانوادگی	۱/۸	۲/۱	۱۶/۱	۳۰/۵	۴۹/۶	۴/۲۴	۰/۹۱	۰/۲۱
هم‌گرایی مذهبی و عقیدتی	۰/۹	۴/۴	۱۴/۴	۲۱/۴	۵۸/۹	۴/۳۳	۰/۹۳	۰/۲۱
تعامل با یکدیگر در مواقع گرفتاری	۱/۸	۲/۹	۱۵/۵	۲۹/۵	۵۰/۳	۴/۲۳	۰/۹۳	۰/۲۲
تعامل با ریش‌سفیدان	۱/۱	۲/۶	۱۶/۷	۴۸	۳۱/۶	۴/۰۶	۰/۸۲	۰/۲۰
دلبستگی مکانی به روستا	۲/۶	۴	۲۳/۱	۴۰/۳	۳۰	۳/۹۱	۰/۹۵	۰/۲۴
یکدستگی قومی و طایفه‌ای	۰/۹	۵/۸	۲۷/۸	۴۳/۹	۲۱/۶	۳/۷۹	۰/۸۷	۰/۲۳
میزان روابط با همسایگان	۰/۳	۶/۹	۳۳/۶	۳۹/۱	۲۰/۱	۳/۷۱	۰/۸۷	۰/۲۳
میزان روابط با همکاران و هم‌صنفان	۲	۶/۷	۳۰/۱	۴۱/۸	۱۹/۳	۳/۶۹	۰/۹۲	۰/۲۵
مراجعه‌های دوره‌ای (روزانه، هفتگی) به روستاهای مجاور	۳/۵	۷/۲	۲۵/۱	۳۷/۳	۲۶/۹	۳/۷۶	۱/۰۳	۰/۲۷
مراجعه‌های دوره‌ای (روزانه، هفتگی) به شهر/ شهرهای مجاور	۱/۸	۶/۷	۲۸/۹	۴۶/۲	۱۶/۴	۳/۶۸	۰/۸۸	۰/۲۳
هم‌گرایی سیاسی و حزبی	۴/۳	۹/۸	۲۸/۷	۴۴	۱۳/۲	۳/۵۲	۰/۹۸	۰/۲۸

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

سنجش نرمال یا غیرنرمال بودن داده‌ها

در این مطالعه برای اطمینان از نرمال بودن یا نرمال نبودن داده‌ها به منظور انتخاب آزمون آماری پارامتریک یا غیرپارامتریک از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن در **جدول (۶)** آمده است. با توجه به اینکه مقدار p-value برای همه مؤلفه‌ها کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ است، نرمال بودن توزیع داده‌ها با ۹۵ درصد اطمینان رد می‌شود؛ بنابراین برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون غیرپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شده است.

جدول ۶: آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرهای پژوهش

Table 6: Kolmogorov Smirnov test to check the assumption of normality of the research variables

مؤلفه‌ها	مقدار آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	p-value
تأثیر مؤلفه مشارکت اجتماعی بر تحقق امنیت پایدار	۰/۱۸۳	۳۵۳	۰/۰۵	۰/۰۰۰
تأثیر مؤلفه اعتماد اجتماعی بر تحقق امنیت پایدار	۰/۲۱۱	۳۵۳	۰/۰۵	۰/۰۰۰
تأثیر مؤلفه انسجام و همبستگی اجتماعی بر تحقق امنیت پایدار	۰/۱۹۱	۳۵۳	۰/۰۵	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

آزمون فرضیه‌ها

برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون دوجمله‌ای استفاده شده است. به منظور استفاده از این آزمون باید مقدارهای داده‌ها را به دو گروه طبقه‌بندی کرد؛ بنابراین پاسخ‌های خیلی کم، کم و متوسط در گروه اول و پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد در گروه دوم قرار می‌گیرد. فرض صفر در این آزمون بیان می‌کند که پاسخ‌های دو گروه نسبت به یکدیگر برابر است. اگر مقدار p -value آزمون کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرض صفر رد می‌شود. در این میان، باتوجه به نسبت پاسخ‌ها می‌توان به میزان تأثیر مؤلفه مدنظر بر امنیت پایدار از منظر جامعه روستایی نمونه پژوهش پی برد. به دلیل اینکه برای آزمون هر سه فرضیه پژوهش از یک آزمون آماری استفاده شده، نتایج در **جدول (۷)** ذکر شده است. فرض‌های H_0 و H_1 به این صورت است.

$$\begin{aligned} H_0: P &\leq 0.5 \\ H_1: P &> 0.5 \end{aligned}$$

فرضیه اول: ظرفیت‌های مشارکتی در محدوده مطالعه‌شده تا حد زیادی در امنیت پایدار تأثیرگذار بوده است. باتوجه به اینکه نسبت مشاهده‌شده در گروه دوم به مراتب بیشتر از گروه اول است و باتوجه به مقدار p -value که برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ است، فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه ظرفیت‌های مشارکتی در جامعه روستایی در تحقق امنیت پایدار در حد زیادی تأثیرگذار بوده است، تأیید و فرض صفر رد می‌شود. بنابراین مشارکت جامعه محلی یکی از شاخص‌های مهم در توسعه امنیت پایدار است. توسعه این شاخص نیازمند برنامه‌ریزی و توسعه یکپارچه با شرکت جوامع ذی‌نفع است.

فرضیه دوم: اعتماد اجتماعی در محدوده مطالعه‌شده تا حد زیادی در امنیت پایدار تأثیرگذار بوده است. باتوجه به اینکه نسبت مشاهده‌شده در گروه دوم به مراتب بیشتر از گروه اول است و باتوجه به مقدار p -value محاسبه‌شده که برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ بوده است، می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه مؤلفه اعتماد اجتماعی در جامعه روستایی در تحقق امنیت پایدار در حد زیادی تأثیرگذار بوده است، تأیید می‌شود. اعتماد همواره یکی از شاخص‌های سرمایه اجتماعی است که در گذر زمان تبعات زیادی در توسعه امنیت دارد. روستاهای مرزی باتوجه به موقعیت جغرافیایی و تهدیدهای متنوع از لحاظ این شاخص اهمیت زیادی دارند؛ زیرا اعتماد در عرصه‌های مختلف از جمله امنیت بسیار مؤثر است.

فرضیه سوم: انسجام و همبستگی جامعه محلی تا حد زیادی در امنیت پایدار تأثیرگذار بوده است. باتوجه به اینکه نسبت مشاهده‌شده در گروه دوم به مراتب بیشتر از گروه اول است و باتوجه به مقدار p -value که برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ بوده است، می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه سوم مبنی بر اینکه انسجام و همبستگی اجتماعی در جامعه روستایی در تحقق امنیت پایدار در حد زیادی تأثیرگذار بوده است، تأیید می‌شود. باتوجه به نتیجه، انسجام و همبستگی نیز بسیار مهم است. این شاخص اجتماعی نقش مهمی در تحقق امنیت پایدار و توسعه آن دارد؛ بنابراین ظرفیت‌های مشارکتی، اعتماد اجتماعی و انسجام و همبستگی جامعه محلی به‌عنوان مؤلفه‌های مهمی شناخته می‌شوند که با انواع متغیرها در راستای امنیت پایدار در مناطق مرزی تأثیرگذار هستند.

جدول ۷: نتایج آزمون دوجمله‌ای مربوط به نظر افراد درباره تأثیر مؤلفه‌های تأثیرگذار در تحقق امنیت پایدار

Table 7: The results of the binomial test related to people's opinion about the influence of the influential components in the realization of sustainable security

مؤلفه	گروه	نسبت مشاهده شده	نسبت آزمون	سطح معناداری	p-value
تأثیر ظرفیت مشارکتی در تحقق امنیت پایدار	اول	۰/۲۸	۰/۵۰	۰/۰۵	۰/۰۰۰
	دوم	۰/۷۲			
تأثیر اعتماد اجتماعی در تحقق امنیت پایدار	اول	۰/۲۶	۰/۵۰	۰/۰۵	۰/۰۰۰
	دوم	۰/۷۴			
تأثیر انسجام و همبستگی اجتماعی در تحقق امنیت پایدار	اول	۰/۳۲	۰/۵۰	۰/۰۵	۰/۰۰۰
	دوم	۰/۶۸			

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

نتیجه‌گیری

مناطق روستایی به‌ویژه در مناطق مرزی جایگاه و اهمیت زیادی دارند؛ بنابراین مسائل و چالش‌های گوناگونی را دارند. امنیت یکی از مسائل مهم این نوع روستاهاست. امنیت پایدار با رویکرد انسجام‌محور و تناسب‌محور بدون شناخت مؤلفه‌های تأثیرگذار اجتماع محلی و تقویت جنبه کارآمد امکان‌پذیر نیست. پیامد به‌کارگیری رویکردهای مطلوب در مناطق مرزی به‌ویژه سکونتگاه‌های شرق کشور، امنیت پایدار در پهنه سرزمینی کشور است. حفظ این پایگاه‌های مقاوم در مقابل ناامنی‌های محیط بیرونی ضرورتی انکارناپذیر است. توسعه پایدار و امنیت پایدار دو جنبه مکمل یکدیگر هستند. ظرفیت‌های اجتماعی جوامع محلی یکی از ارکان اجتماعی توسعه پایدار و انسان‌محور است. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که ظرفیت‌های مشارکتی از حیث مشارکت ذهنی (ذهنیت افراد نسبت به مشارکت، تفکر مشارکتی و اراده جمعی و مشارکتی در حل مشکلات) و از نظر جنبه عینی (مشارکت بین روستاییان، مشارکت در فعالیت‌های عمومی و اجتماعی) در حد بالایی قرار دارد. در زمینه مؤلفه اجتماعی نیز اعتماد بین فردی، اعتماد تعمیم‌یافته و اعتماد نهادی (بیشتر نهادهای غیررسمی و غیردولتی) در محدوده مطالعه‌شده از منظر جامعه محلی در حد زیادی ارزیابی شد. ارزیابی انسجام و همبستگی اجتماعی (تعامل و روابط درون‌گروهی و بین‌گروهی، روابط برون‌گروهی) در مناطق مرزی نشان داد که وضعیت پذیرفتنی وجود دارد؛ بنابراین شاخص‌های اجتماعی نقش مهمی در امنیت پایدار دارد. شاخص‌هایی که از بطن جامعه محلی نشئت گرفته است و در لایه‌های مختلف رخنه می‌کند. مثبت‌بودن این روند می‌تواند به تقویت امنیت مناطق روستایی مرزی منجر شود. به عبارت دیگر، برای ایجاد امنیت پایدار شاخص‌های اجتماعی می‌توانند نقش‌آفرینی مثبتی داشته باشند؛ اما آنچه مهم است ارتقا این شاخص‌های اجتماعی در ذهنیت و عینت جامعه محلی است.

نتایج پژوهش حاضر با نتایج به‌دست‌آمده از Geertrui et al. (2012)، و بذرافشان و طولابی نژاد (۱۳۹۵)، هم‌خوانی دارد؛ زیرا در این پژوهش‌ها نیز وجود ارتباط و تأثیرگذاری ظرفیت‌های مشارکتی، اعتماد اجتماعی و انسجام اجتماعی در امنیت پایدار مناطق روستایی به‌خوبی تبیین و نشان داده شده است؛ اما تفاوت پژوهش حاضر در تیپ روستاهای مطالعه‌شده است؛ زیرا تیپ روستاهای مطالعه‌شده از نوع مرزی بوده است. براساس نتایج حاصل‌شده از پژوهش پیشنهاد می‌شود که ۱- ضمن توجه به ارزش‌های بومی و محلی به نهادهای اجتماعی مؤثر (شورای حل اختلاف، افراد با نفوذ اجتماعی) توجه شود؛ ۲- درباره تعامل سازنده نهادهای رسمی (شورای اسلامی، دهیاری) که کمتر مورد اقبال جامعه محلی قرار گرفته است، چاره‌اندیشی شود؛ ۳- پیشنهاد می‌شود که به دوره‌های آموزشی برای هم‌افزایی شاخص سرمایه اجتماعی و تقویت آنها تأکید شود؛ ۴- پیشنهاد می‌شود که برای بهبود شاخص‌های اجتماعی مرتبط با امنیت پایدار، بازآفرینی در عملکرد و وظایف شوراهای اسلامی انجام شود.

منابع

- احمدی، حسن، و دادجو، روزبه (۱۳۹۱). توسعه پایدار مناطق مرزی: راهبرد اساسی حفظ امنیت مرزها. همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت، چالش‌ها و رهیافت‌ها، زاهدان. <https://civilica.com/doc/4358>
- ایزدی، ریحانه (۱۳۹۶). نقش امنیت در توسعه پایدار شهرهای مرزی: مورد مطالعه: تربت جام [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان خراسان جنوبی]. گنج.
- <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/ba353a3ad2d55a922a5af0d902f962d9>
- بذرافشان، جواد، و طولابی‌نژاد، مهرشاد (۱۳۹۵). تحلیل اثرات و کارکردهای سرمایه اجتماعی در امنیت پایدار روستاهای مناطق مرزی بخش مرکزی شهرستان سراوان. تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی (علوم جغرافیایی)، ۱۶ (۴۱)، ۵۵-۷۶. <https://jgs.khu.ac.ir/article-1-2659-fa.html>
- بریچ، مولدان، و بیلهارد، سوزان (۱۳۸۲). شاخص‌های توسعه پایدار (نشاط حداد تهرانی و ناصر محرم نژاد، مترجم). انتشارات سازمان محیط زیست. (اثر اصلی منتشر شده در ۲۰۰۲)
- جلالیان، سیداسحاق (۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر بر ارتقا امنیت پایدار مناطق مرزی: مطالعه موردی: شهرستان مرزی سردشت. پژوهشنامه مطالعات مرزی، ۷ (۴)، ۶۱-۸۶. <https://sid.ir/paper/363729/fa>
- حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۸۵). اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک. انتشارات پاپلی.
- حیدری ساربان، وکیل (۱۳۹۸). نقش مسئولیت‌پذیری اجتماعی در تقویت امنیت مرزی مناطق روستایی: مطالعه موردی: شهرستان مرزی گرمی. پژوهشنامه مطالعات مرزی، ۷ (۳)، ۱۳۹-۱۶۴.
- <https://sid.ir/paper/363241/fa>
- خرازیان، هوال، اخباری، محمد، و فرجی‌راد، عبدالرضا (۱۳۹۷). تحلیل تأثیر مؤلفه‌های توسعه اقتصادی بر امنیت پایدار منطقه مرزی (مورد مطالعه: منطقه مرزی بورالان تا سردشت). جغرافیایی سرزمین، ۱۵ (۶۰)، ۷۹-۹۶.
- <https://sid.ir/paper/116345/fa>
- راستی، عمران (۱۳۹۰). ژئوپلیتیک محلی و نقش حکومت در ساماندهی آن: مطالعه موردی: جنوب شرق ایران [رساله دکتری منتشر نشده]. دانشگاه تهران.

زالی، نادر، حیدری، صفورا، و ابی‌زاده، سامان (۱۴۰۰). بررسی رابطه متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی ایران (مطالعه موردی: شهرستان‌های استان سیستان و بلوچستان). پژوهش‌های جغرافیای انسانی (پژوهش‌های

جغرافیایی)، ۵۳(۳)، ۱۱۴۳-۱۱۶۳. <https://sid.ir/paper/1061390/fa>

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی خراسان جنوبی (۱۴۰۱). *سالنامه آماری استان خراسان جنوبی*.

سرور، رحیم، عشقی چهاربرج، علی، و علوی، سعیده (۱۳۹۴). تحلیل فضایی شاخص‌های توسعه در راستای تحقق امنیت پایدار در مناطق مرزی (مورد مطالعه: شهرستان‌های مرزی کلان منطقه آذربایجان). پژوهشنامه جغرافیای

انتظامی، ۳(۱۲)، ۱-۲۲. <https://sid.ir/paper/510724/fa>

سیفی فرزاد، هادی، احمدی‌پور، زهرا، حافظ‌نیا، محمدرضا، و مرادیان، محسن (۱۳۹۸). طراحی مدل ساختاری-

تفسیری (ISM) عوامل مؤثر بر ایجاد امنیت پایدار شهروندی. شهر پایدار، ۲(۳)، ۱۱۱-۱۲۵.

<https://sid.ir/paper/360771/fa>

صادقی، حجت‌الله، کوراوند، حسین، و بوستان افروز، محمدتقی (۱۴۰۲). بررسی و تحلیل عوامل اجتماعی مؤثر بر

امنیت پایدار (مورد مطالعه: شهرستان ایذه). مجله جامعه و سیاست، ۱(۲)، ۵۳-۶۵.

<https://magiran.com/p2701136>

عطارزاده، مجتبی (۱۳۸۷). امنیت مشارکت مدار دینی. مطالعات امنیت اجتماعی، ۴(۱۴)، ۱۱-۳۸.

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/970918>

قیصری، نوراله (۱۳۹۲). امنیت پایدار نظام جمهوری اسلامی ایران: الگویی برای تبیین و اجرای سیاست‌های کلان.

دانش سیاسی، ۹(۱)، ۶۲-۴۵. <https://doi.org/10.30497/pk.2013.1427>

References

- Ahmadi, H., & Dadjo, R. (2011). *Sustainable development of border areas; The basic strategy of maintaining border security*. National Conference Of Border Cities And Security, Challenges And Approaches. Zahedan city. <https://civilica.com/l/4358> [In Persian].
- Alimi, O. A., Ouahada, K., & Abu-Mahfouz, A. M. (2020). A review of machine learning approaches to power system security and stability. *IEEE Access*, 8(2), 113512-113531. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.3003568>
- Attarzadeh, M. (2008). The security of religious participation. *Social Security Studies*, 4(14), 11-38. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/970918> [In Persian].
- Baldynyuk, V. (2020). The essence and features of state regulation of rural development. *International Journal Of Innovative Technologies In Economy*, 2(29), 3-10. <https://cyberleninka.ru/article/n/the-essence-and-features-of-state-regulation-of-rural-development>
- Bazrafshan, J., & Tulabinejad, M. (2015). Analysis of the effects and functions of social capital in sustainable security of villages in the border areas of the central part of Saravan city. *Applied Research Of Geographical Sciences (Geographical Sciences)*, 16(41), 55-76. <http://jgs.khu.ac.ir/article-1-2659-fa.html> [In Persian].
- Brich, M., & Bilhard, S. (2012). *Indicators of sustainable development* (N, Haddad Tehrani & N, Moharram Nejad, Trans.). Publications of the environment organization. (Original work published 2002) [In Persian].
- Brohman, J. (1996). *Popular development rethinking the theory and practice if development*. Black well publisher, World of Books Ltd. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1130000796409151104>
- Brzosko-Sermak, A. (2007). Theoretical deliberations on frontier location of cities. *Bulletin Of Geography. Socio-Economic Series*, 2(7), 73-86. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=40132>

- Carter, D. B., & Poast, P. (2017). Why do states build walls? Political economy security, and border stability. *Journal Of Conflict Resolution*, 61(2), 239-270. <https://doi.org/10.1177/00220027155967>
- Geertrui, L., Fabien, S., Gert, G., Marius, L., Ilić, B., & Sergio, G. P. (2013). Challenges to participatory development in a rural Cross-Border area of the western balkans. *Economics Of Agriculture*, 60(3), 623-636. <https://www.ea.bg.ac.rs/index.php/EA/article/view/452>
- Ghaysari, N. (2012). Stable security of the Islamic republic of Iran system: A model for explaining and implementing macro policies. *Political Science*, 9(1), 45-62. <https://doi.org/10.30497/pk.2013.1427> [In Persian].
- Hafez Nia, M.R. (2006). *Principles and concepts of geopolitics*. Papelli publications. [In Persian].
- Hamer, J. (2012). *Keynote address global security forum*. Center for strategic and international studies (CSIS). <https://www.csis.org/programs/international-security-program/global-security-forum>
- Heydari Sarban, W. (2018). The role of social responsibility in strengthening the border security of rural areas (A case study: Marzi Garimi city). *Journal Of Border Studies*, 7(3), 139-164. <https://sid.ir/paper/363241/fa> [In Persian].
- Izadi, R. (2016). *The role of security in the sustainable development of border cities studied by Torbat Jam* [Master's Thesis Payam Noor university, South Khorasan province]. Ganj. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/ba353a3ad2d55a922a5af0d902f962d9> [In Persian].
- Jalalian, S.A. (2018). Investigating factors affecting the promotion of sustainable security in border areas (A case study: Sardasht border city). *Journal Of Border Studies*, 7(4), 61-86. <https://sid.ir/paper/363729/fa> [In Persian].
- Kharazian, H., Akhbari, M., & Faraji Rad, R. (2017). Analysis of the impact of the components of economic development on the sustainable security of the border region (Study: Boralan to Sardasht border region). *Land Geography*, 15(60), 79-96. <https://sid.ir/paper/116345/fa> [In Persian].
- Kladivo, P., Ptacek, P., Roubinek, P., & Ziener, K. (2012). The Czech-Polish and austrian-slovenian borderlands—similarities and differences in the development and typology of regions. *Moravian Geographical Reports*, 20(3), 22-37. <http://hdl.handle.net/20.500.11956/167431>
- Laine, J. (2007). Incommodious border? Rethinking the function of the Finnish-Russian border. *Fennia-International Journal Of Geography*, 185(1), 49-62. <https://fennia.journal.fi/article/view/3720>
- Liu, L., Chen, M., Luo, P., Duan, W., & Hu, M. (2023). Quantitative model construction for sustainable security patterns in social–ecological links using remote sensing and machine learning. *Remote Sensing*, 15(15), 1-16. <https://doi.org/10.3390/rs15153837>
- Ma, L., Liu, S., Fang, F., Che, X., & Chen, M. (2020). Evaluation of urban-rural difference and integration based on quality of life. *Sustainable Cities And Society*, 54(2), 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2019.101877>
- Mao, S., Qiu, S., Li, T., Tang, M., Deng, H., & Zheng, H. (2020). Using characteristic energy to study rural ethnic minorities household energy consumption and its impact factors in Chongqing China. *Sustainability*, 12(17), 1-18. <https://doi.org/10.3390/su12176898>
- Rasti, O. (2011). *Local geopolitics and the government's role in organizing it; A case study of southeast Iran* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Tehran. [In Persian].
- Sadeghi, H., Koravand, H., & Bostan Afrooz, M.T. (2023). Investigation and analysis of social factors affecting sustainable security (Case study of Izeh county). *Journal Of Society and Politics*, 1(2), 53-65. <https://magiran.com/p2701136> [In Persian].

- Sarwar, R., Eshghi Chaharbarj, A., & Alavi, S. (2014). Spatial analysis of development indicators in order to achieve sustainable security in border areas (Case study: large border cities of Azerbaijan region). *Journal Of Police Geography*, 3(12), 1-22. <https://sid.ir/paper/510724/fa> [In Persian].
- Seifi Farzad, H., Ahmadipour, Z., Hafez Nia, M.R., & Moradian, M. (2018). Designing a structural-interpretive model (ISM) of factors affecting the creation of sustainable citizenship security. *Sustainable City*, 2(3), 111-125. <https://sid.ir/paper/360771/fa> [In Persian].
- Smith, G. E. (2008). *In search of sustainable security linking national security, human security, and collective security to protect america and our world*. Center of american Progress. <https://www.americanprogress.org/article/in-search-of-sustainable-security/>
- South Khorasan management and planning organization. (2022). *Statistical yearbook of South Khorasan province*. [In Persian].
- Yin, X., Chen, J., & Li, J. (2022). Rural innovation system: Revitalize the countryside for a sustainable development. *Journal Of Rural Studies*, 93(3), 471-478. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.10.014>
- Zali, N., Heydari, S., & Abizadeh, S. (2021). Investigating the mutual relationship between security and development in border areas of Iran (Case study: Cities of Sistan and Baluchistan province). *Human Geography Research (Geographic Research)*, 53(3), 1143-1163. <https://sid.ir/paper/1061390/fa> [In Persian].